

Agnieszka Cybal-Michalska, *Młodość akademicka a kariera zawodowa*, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2013, 458 s.

Rozprawa Agnieszki Cybal-Michalskiej idealnie trafia w oczekiwania współczesnych władz resortu nauki i szkolnictwa wyższego, studentów, nauczycieli akademickich, jak i środowiska pracodawców, gdyż wdrażane od kilku lat zmiany w procesie kształcenia młodzieży zostały wyraźnie ukierunkowane na procesy rynkowe. Podporządkowywanie oczekiwanom pracodawców struktury, czasu trwania i standardów kształcenia akademickiej młodzieży stawia w zupełnie nowym świetle kategorię kariery zawodowej, która w okresie totalitarnym była zarezerwowana dla nielicznych, funkcjonariuszy reżimu, a w ponowoczesnym i otwartym społeczeństwie staje się jego codziennością. Autorka trafnie sięga po współczesną wiedzę na ten temat, w świetle której: „Rozwój kariery oraz programy zarządzania karierą, będące kluczowymi zagadnieniami zarówno z perspektywy jednostek, jak i organizacji, skoncentrowane są na wielu aspektach: «od karier indywidualnych oraz relacji między pracą, a rodziną; do polityki i dylematów strategicznych, takich jak starzenie się siły roboczej, stosowanie nowej technologii, czy wydajność organizacji» (s. 10–11). Pojęcie kariery przekształca się z wertykalnego na horyzontalne, obejmując swoim społecznym potencjałem i zobowiązaniem zarazem całą populację osób dorosłych wchodzących na rynek pracy. Jak pisze autorka: „«Ruchoma perspektywa»” młodzieży akademickiej w karierze oznacza rozwój jej kariery na drodze osobistego zaangażowania” (s. 24). Odwołanie różnych znaczeń tego fenomenu wprowadza czytelnika w świat wiedzy o istocie kariery w poszczególnych dyscyplinach naukowych

Rozprawa Agnieszki Cybal-Michalskiej jest interdyscyplinarnym i erudycyjnie przygotowanym projektem badawczym, którego wyniki w warstwie teoretycznej i diagnostycznej stają się niezwykle ważne i cenne dla nauk o wychowaniu, w tym szczególnie dla andragogiki i pedagogiki szkoły wyższej. Bogactwo wykorzystanych źródeł wiedzy z nauk społecznych sprawia, że rozprawa ma w części teoretycznej znaczący charakter badań metateoretycznych, syntetyzujących dotychczasową wiedzę. W żadnej z dotychczasowych rozpraw na ten temat nie znajdziemy tak bogatych zasobów analityczno-syntetycznych wiedzy o interesującej badaczkę kategorii pojęciowej, jaką stała się dla niej kariera. Agnieszka Cybal-Michalska dokonała bardzo rzetelnej i interdyscyplinarnie zorientowanej kwerendy literatury, co istotnie wzbogaca naszą wiedzę o powyższym fenomenie. Ten typ poszukiwań i studiów metateoretycznych miał już miejsce w latach 70. XX wieku, ale dopiero teraz nabiera szczególnego znaczenia w zderzeniu z procesami społecznymi i ekonomicznymi neoliberalnych społeczeństw.

Szczególną wartość poznawczą mają wyniki przeprowadzonych przez A. Cybal-Michalską badań wśród młodzieży akademickiej, gdyż dowodzą one nie tylko znakomitego warsztatu metodologicznego, ale i sztuki prezentowania danych w sposób klarowny, wzbogacony także o schematy. Niezwykle trafnie Autorka odnosi je do badań innych autorów, dzięki czemu

zyskujemy dodatkową perspektywę porównawczą wiedzy o naszej młodzieży. Swobodnie przemieszcza się między wiedzą filozoficzną, socjologiczną a psychologiczną i pedagogiczną, nadając swoim analizom i interpretacjom nowy styl ich uprzystępnienia innym. Redukuje prezentacje danych empirycznych do tych najbardziej kluczowych, aczkolwiek przy tak bogatych zasobach można byłoby tę rozprawę poszerzyć o jeszcze dobre sto stron, gdyby chciał jedynie udokumentować pozyskanie danych. Nie ma jednak takiej potrzeby, gdyż nadmiar informacji zaciemniłby istotę problemu, który postawiła rozwiązać.

Co ciekawe, przytoczone wybory młodzieży świadczą o tym, że nie jest tak źle z przyszłymi elitami naszego kraju, jak usiłuje się tragizować na ten temat w mediach. Jak stwierdziła: „Osiowym składnikiem mentalności badanej grupy młodzieży akademickiej, którym kieruje się ona przy przetwarzaniu danych o złożoności życia społecznego i swoich relacjach ze światem «karier bez granic» jest jednak nieco bardziej orientacja kolektywistyczna aniżeli orientacja indywidualistyczna” (s. 250). Wyniki diagnoz w zakresie preferowanej hierarchii wartości potwierdzają bardzo tradycyjny, a jakże typowo wciąż jeszcze polski model pragnień, dążeń do funkcjonowania w rodzinie, z troską o zdrowie, ale i pożądaniami wartości instrumentalnych. „Innowacyjna natura młodzieży akademickiej, jej wysoki poziom ciekawości poznawczej, poczucie sprawstwa oraz orientacja temporalna na przyszłość, wytwarzają istotne uwarunkowania dla odczuwania zadowolenia z różnych sfer aktywności życiowych i optymistycznego nastawienia wobec przyszłości” (s. 261). Czyż można zatem podtrzymywać niepokój demagogów, polityków, którzy za wszelką cenę dążą do pomniejszania narodowej kultury, tradycji i świata wartości młodego pokolenia? Władze Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu powinny być dumne z tego, że przy okazji tych badań odczytany został efekt jakości kształcenia, skoro – jak pisze A. Cybal-Michalska: „Największą świadomością poszerzania zasobów swojej wiedzy dla podejmowania decyzji w karierze w kontekście podjęcia dobrej pracy w zawodzie posiadają badane studentki (...) oraz młodzież akademicka reprezentująca kierunek: Pedagogika” (s. 267). Rozprawa jest niezwykle bogata, wartościowa poznawczo, a to dlatego, że Autorka nie szukała ucieczki od analizy bogactwa danych, ale znakomicie wykorzystała metody analiz statystycznych, by wydobyć jak najwięcej wiedzy o młodzieży akademickiej i jej świadomości oraz aspiracji (pro-)zawodowych.